

Keuzebegeleiding (LOB)

havo 3

2025 - 2026

CLD

Christelijk Lyceum Delft

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	2
2.	LoopbaanOriëntatie & -Begeleiding (LOB)	3
3.	Tijdpad	3
4.	Tweede Fase	4
5.	De verplichte vakken en keuzemogelijkheden	5
6.	Technasium	6
7.	Wat kan ik met mijn profiel?	7
8.	Veelgestelde vragen	8
9.	Vooropleidingseisen hoger onderwijs: van havo naar HBO (QR-code)	9

1. Voorwoord

Beste ouders/verzorgers en leerlingen uit klas 3,

Voor u en jullie ligt het 'blauwe boekje' over LoopbaanOriëntatie en -Begeleiding (LOB) in havo 3 op het Christelijk Lyceum Delft. Dit boekje geeft informatie over de diverse keuzemogelijkheden en de belangrijkste veranderingen die er in de bovenbouw van de havo zijn. Op een later moment volgt het tweede 'blauwe boekje' met een toelichting op de verschillende vakken, zowel de vakken die kunnen worden gekozen als de vakken die alle leerlingen volgen.

Naast de inhoud van deze boekjes zal er over verschillende 'nieuwe' vakken voorlichting worden gegeven tijdens de gecombineerde leerling/ouderavond van **dinsdag 20 januari 2026**. Leerlingen en ouders kunnen zich een aantal weken voorafgaand aan deze avond inschrijven, daarover wordt nog gemaild.

Het is de bedoeling dat de inhoud van deze twee boekjes, samen met de toelichting van de decaan tijdens de twee voorlichtingsavonden in september en januari, voldoende houvast bieden om na het derde rapport in havo 3 een verantwoorde pakketkeuze voor de bovenbouw havo te kunnen maken.

Ter ondersteuning zal voor de meeste vakken door de betreffende docenten in maart een advies aan elke leerling worden uitgebracht over de kans om dat vak met succes in de bovenbouw te volgen. Dit advies wordt gebaseerd op de resultaten en de indrukken die de leerling in de derde klas op de docent heeft gemaakt.

Tijdens de mentorles begeleidt de mentor de leerlingen met hun keuze aan de hand van spellen, stellingen en informatie over de te kiezen mogelijkheden. Achterin dit boekje is een overzicht te vinden van de vakkenpakketeisen per vervolgopleiding. Naast kennis van wat er aan studiemogelijkheden in het hoger onderwijs is, worden leerlingen geconfronteerd met hun zelfbeeld: wie ben ik, wat interesseert me en wat vind ik belangrijk. Vragen waarvan het ook goed zou zijn als ze thuis ter sprake komen.

Het CLD hoopt dat zoveel mogelijk van onze leerlingen uiteindelijk een keus zullen maken waar zij achteraf geen spijt van hebben en die hen voorbereidt op een geslaagde toekomst op school en bij hun loopbaan daarna.

Veel succes met het maken van een keuze!

mw. D. (Daniëlle) Hartkamp
Decaan havo
d.hartkamp@chrlyceumdelft.nl

2. LoopbaanOriëntatie & -Begeleiding (LOB)

Het Christelijk Lyceum Delft vindt het belangrijk dat ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte zijn van wat er op school gebeurt rond het decanaat. Een goede oriëntatie op mogelijke vervolgopleidingen en discussies over toekomstplannen moeten zowel op school als thuis plaatsvinden.

Daarom kunt u in het infobulletin meestal een stukje vinden over de LOB-activiteiten van het Christelijk Lyceum Delft. Er zal ook enkele keren per jaar een nieuwsbrief onder leerlingen verspreid worden waarin de activiteiten op het gebied van profiel- en studiekeuze onder de aandacht worden gebracht.

3. Tijdpad profielkeuzebegeleiding havo 3, 2025 - 2026

week 36 t/m week 39	Groepsvorming; kennismaken leerlingen met mentor en 'toekomst'; gesprekken van mentor met kleine groepjes leerlingen
week 38 dinsdag 16 september 2025	1 ^e voorlichtingsavond voor ouders (keuzebegeleiding + kennismaken mentor)
week 39 dinsdag 23 september 2025	Kick-off keuzeprogramma deel 1 (profielkeuzeproces)
Week 42	Toetsweek 1
Week 43	Herfstvakantie
Week 45 maandag 3 november 2025	Profielkeuzevoorstelling 'Later begint nu'
week 49 vrijdag 5 december 2025	Laatste inleverdag stageadres
week 52 + week 1	Kerstvakantie
week 2 t/m 5 ma. 5/01/2025 - vr. 30/01/2025	Voorlichting door de vakdocent in de les over de inhoud van hun vak in de bovenbouw.
week 3 di. 13, wo. 14, do. 15 januari 2026	snuffelstage
vrijdag 16 januari 2025	(waar mogelijk) 1 ^e en 2 ^e uur: evaluatie snuffelstage met mentorklas; uitwerken stageverslag
week 4 maandag 19 januari 2026	Inleveren stageverslag (= handelingsdeel)
dinsdag 20 januari 2026	Vakkencarroussel (= voorlichting nieuwe vakken) samen met ouders op ouderavond (verplicht). Aanvang 19.00 uur
week 5 t/m 11	Invullen adviezen docenten in SOM
week 7 dinsdag 10 februari 2026	Deadline voorlopige profiel- en vakkenkeuze in Zermelo
week 8	Voorjaarsvakantie
week 9 t/m 14	Keuzegesprekken van de leerling met de decaan (mentoren dragen leerlingen aan);
week 11 + week 12	Prognose- en rapportvergaderingen
week 18 + week 19	Meivakantie
week 22 dinsdag 26 mei 2026 (vóór 08.30)	Deadline inleveren definitieve profiel- en vakkenkeuze bij mentor (uitdraai Zermelo met handtekening ouder)

4. Profielonderwijs

De samenstelling van het vakkenpakket in de bovenbouw van de havo bestaat uit een gemeenschappelijk deel van een aantal verplichte algemeen vormende vakken, uit een profieldeel van op elkaar afgestemde vakken m.b.t. de aansluiting op een vervolgopleiding en een vrij te kiezen deel.

De leerlingen moeten een van de vier profieldelen kiezen. Elk profieldeel omvat drie verplichte vakken. Voor het vierde profielvak kan uit een klein aantal mogelijkheden worden gekozen. In het (verplichte) vrije deel kiezen de leerlingen tenslotte nog een examenvak. Voor deze laatste twee keuzemogelijkheden heeft het CLD eigen beslissingen genomen.

Let op: indien een keuze roostertechnisch niet mogelijk is, zal naar een alternatief gezocht moeten worden!

5. De verplichte vakken en de keuzemogelijkheden

N.B. Voorlichting over nieuwe vakken als natuur, leven & technologie (NLT), bedrijfseconomie, informatica en bewegen, sport & management (BSM) vindt voor de leerlingen en ouders op de voorlichtingsavond in januari plaats.

Overzicht profielen 4&5 havo

Gemeenschappelijk deel

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Lichamelijke Opvoeding
Culturele en Kunstzinnige vorming (CKV)
Godsdienst

Profiel	C&M	E&M	N&G (T)	N&T (T)
Verplicht profieldeel	Frans of Duits Geschiedenis Aardrijkskunde	Wiskunde A of B Geschiedenis Economie	Wiskunde A of B Scheikunde Biologie	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde
Één profielkeuzevak	- Frans - Duits - Teken - Muziek	- Aardrijkskunde - Bedrijfseconomie	NLT T: O&O	- Informatica - NLT T: O&O
Één vak in het vrije deel	Zie schema	Zie schema	Zie schema	Zie schema
Technasium			O&O als profielkeuzevak niet mogelijk in combinatie met NLT	O&O als profielkeuzevak niet mogelijk in combinatie met NLT

Vrije deel

Informatica
Natuur, Leven en Technologie (NLT)
Natuurkunde
Scheikunde
Wiskunde A
Wiskunde B
Biologie
Muziek
Teken
Geschiedenis
Aardrijkskunde
Economie
Bedrijfseconomie
Frans of Duits
BSM
Havo-p (voor C&M en E&M)

Aanvullende eisen rondom keuzeproces

- Voor wiskunde B moet het cijfer voor wiskunde minimaal een 6,5 zijn
- Voor BECO en biologie moet wiskunde een voldoende zijn
- Voor NLT moeten natuurkunde, scheikunde en biologie samen gemiddeld een 6 zijn en in die vakken maximaal één 5
- Havo-P mag alleen gekozen worden in de profielen C&M en E&M

6. Technasium

- ⇒ O&O als profielkeuzevak (is wettelijk toegestaan).
- ⇒ Combinatie NLT en O&O niet mogelijk.
- ⇒ O&O kan alleen worden gekozen binnen een N-profiel;
- ⇒ O&O kan alleen worden gekozen door leerlingen die in de onderbouw tot en met de derde klas het vak binnen het Technasium hebben gevolgd op het CLD of een andere school.

Natuur en gezondheid
Wiskunde A óf Wiskunde B
Scheikunde
Biologie

Natuur en gezondheid (één profielkeuzevak)
Onderzoeken & Ontwerpen

of

Natuur en techniek
Wiskunde B
Natuurkunde
Scheikunde

Natuur en techniek (één profielkeuzevak)
Onderzoeken & Ontwerpen

7. Wat kan ik met mijn profiel?

Mogelijke vervolgopleidingen en beroepen vanuit een bepaald profieldeel

Cultuur & Maatschappij

Dit profiel is bedoeld voor leerlingen die belangstelling hebben voor kunst, cultuur, maatschappelijke vakken, taal en rechten. Gedacht kan worden aan beroepen als leraar basisonderwijs of voortgezet onderwijs, maatschappelijk werker, psycholoog, jurist reclamefotograaf, uitgever, journalist, illustrator, bibliothecaris, recreatiebegeleider.

Scan deze QR-code voor een uitleg van de Hogeschool Utrecht over het profiel C&M

Economie & Maatschappij

Dit profiel kan worden gekenschetst als 'dé weg naar het zakenleven'. Mensen die dit profiel kiezen zullen meestal terechtkomen in banen die iets te maken hebben met economie, arbeid, recht en veiligheid. Gedacht kan worden aan beroepen als administrateur, functies bij een bank, commercieel medewerker, marketing manager, hoteldirecteur, Europees secretaresse, belastingadviseur, jurist.

Scan deze QR-code voor een uitleg van de Hogeschool Utrecht over het profiel E&M

Natuur & Gezondheid

Dit profiel bereidt voor op opleidingen die met gezondheidszorg en milieu te maken hebben. Gedacht kan worden aan de verpleging, laboratoriumwerk, milieukunde, landbouw en paramedische opleidingen zoals fysiotherapie.

Scan deze QR-code voor een uitleg van de Hogeschool Utrecht over het profiel N&G

Natuur & Techniek

Het profiel Natuur & Techniek is een exact profiel, dat voorbereidt op technische beroepsopleidingen. Beroepen waaraan gedacht kan worden zijn aannemer, chemisch analist, verkeersvlieger, IT-specialist, materiaaldeskundige, chemisch technoloog, fysisch geograaf, geoloog.

Scan deze QR-code voor een uitleg van de Hogeschool Utrecht over het profiel N&T

8. Veelgestelde vragen

1. **Blijft mijn huidige klas intact?**

Nee, de 4de klassen worden opnieuw samengesteld. De roostermaker kijkt hiervoor naar een zo gunstig mogelijk rooster voor de hele jaarlaag. Dat betekent ook dat het niet per definitie zo is dat leerlingen met eenzelfde profiel ook bij elkaar in de klas komen.

2. **Kom ik automatisch met mensen met dezelfde vakken in de klas?**

Nee, het kan, maar hoeft niet.

3. **Kan ik vragen of ik bij een vriend (in) in de klas kom?**

Nee, daar kan geen rekening mee gehouden worden.

4. **Kan ik in de 4de klas van klas wisselen?**

Nee, want de klassen zijn evenwichtig samengesteld.

5. **Kan ik na 26 mei mijn profiel nog wijzigen?**

Heel soms, als het past. Na 26 mei begint de roostermaker direct met de indeling voor het volgende jaar. Dat betekent dat vakken vanaf dat moment 'vol' kunnen zitten. Je moet overigens wel een heel goede reden hebben, want we verwachten dat je op dit moment voldoende informatie hebt gekregen en hebt gedaan om de juiste profielkeuze te kunnen maken.

6. **Kan ik na het havo naar het vwo?**

Ja, een havodiploma geeft je toegang tot het vwo. Je stroomt dan in in 5 vwo. Je behoudt in principe hetzelfde profiel maar zult wel een vak extra moeten volgen. Op het vwo is een tweede moderne vreemde taal (naast Engels) verplicht.

7. **Mag ik een extra vak kiezen?**

Ja, als je een 7 gemiddeld staat voor alle vakken die je in de 4de klas zult hebben en als je een positief advies krijgt van je docenten. Houd er wel rekening mee dat een extra vak bijna altijd dubbelzettingen oplevert (met vaste vakken) en dat je gemiddeld drie uur meer lestijd hebt in de week. Denk dus goed na waaróm je voor een extra vak zou kiezen en of je die druk aan gaat kunnen. Sommige vakken zijn niet mogelijk om als extra vak te kiezen. Dat zijn de vakken met een aanwezigheidsplicht zoals BSM. Ook de vakken muziek en tekenen zijn, door hun praktijkdeel, minder geschikt als extra vak.

8. **Wordt het extra vak gewoon ingeroosterd?**

Nee, meestal niet. De roostermaker roostert eerst de vaste vakken in en kijkt daarna wat de mogelijkheden zijn voor het extra vak. Hij zorgt er dan voor dat het in je rooster komt te staan. Een extra vak levert zoals gezegd bijna altijd dubbelzettingen op (met vaste vakken) dus het extra vak kan heel vaak niet ingeroosterd worden. Dat betekent dat via zelfstudie moet worden gevolgd (en daarom zijn sommige vakken hier niet of minder geschikt voor).

9. **Mag ik met dat extra vak ook weer ophouden als het niet gaat?**

Je mag er aan het einde van de 4de klas mee stoppen als je uiteindelijk toch geen examen wilt doen in dat vak. De eerste twee schoolweken zijn de enige weken waarin je nog kunt aangeven dat je het vak toch niet wilt volgen, daarna blijft het in je rooster staan.

10. **Kan ik in de 4de klas een vak wijzigen als het niet bevalt?**

Nee, dat kan in principe niet. Je hebt in de derde klas je definitieve keuze gemaakt, na een heel uitgebreid keuzeproces. We verwachten dan ook dat die keuze in mei weloverwogen is. De roosters zitten heel vol en dat betekent dat er geen of héél beperkt ruimte is om te wijzigen.

9. Vooropleidingseisen hoger onderwijs: van havo naar HBO

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs

Geldig van 01-09-2025 t/m heden

Om deze regeling te zien, kan deze QR-code gescand worden. Jullie kunnen kijken bij bijlage B om te zien welke aanvullende eisen er gekoppeld zitten aan de verschillende opleidingen.

